

CONTRABANDA MIJLOACELOR BĂNEȘTI, A VALUTEI ȘI A VALORILOR VALUTARE PRIN INTERMEDIUL TRIMITERILOR POȘTALE INTERNAȚIONALE

CZU: 343.359.3

Oleg CALINEAC

*Școala doctorală Științe Juridice,
Universitatea de Stat din Moldova*

SMUGGLING OF MONEY, FOREIGN CURRENCY AND CURRENCY VALUES IN INTERNATIONAL POSTAL SENDINGS

In this article, the author analyzed the crime of smuggling money, currency and foreign exchange through postal items, because the economic activity carried out in violation of the legal framework directly affects the country's economy. That's why the state must apply criminal sanctions for people who violate customs law.

Keywords: *objects, values, goods, money, smuggling, customs crimes, customs legislation, state customs border, customs contraventions, Moldova's Post Office, international post items, customs border control checkpoint, transportation of international postal items' content over the customs border.*

Prin comiterea infracțiunii de contrabandă sunt amenințate sau lezate funcțiile organizatorice și economice ale statului de drept. Existența unei activități economice desfășurate în afara cadrului legal afectează în mod direct activitatea economică legală, făcând-o astfel ineficientă. Pentru a limita cât mai mult producerea unor astfel de fenomene, statul intervine cu măsuri care, de cele mai multe ori, urmăresc un scop reparatoriu. Însă, sunt situații când încălcările reglementărilor legale, din cauza gravității lor, nu pot fi stabilite doar prin sancțiuni de acest gen, fiind necesare măsuri represive cu caracter penal. Din acest motiv, toate țările au considerat necesară aplicarea sancțiunilor penale. Republica Moldova nu face excepție, în acest sens aplicând răspunderea penală în baza art.248 Cod penal, cu scopul descurajării comiterii acestor tipuri de infracțiuni.

Obligația statului de a încrimina faptele de contrabandă derivă și din prevederile unor acte normative internaționale la care Republica Moldova este parte. În special, la lit.b) alin.(1) art.16 din Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele sale membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, se stabilește, printre altele, că părțile vor coopera la prevenirea și combaterea contrabandei cu mărfuri, inclusiv cu arme de calibru mic și cu droguri ilegale [1].

În aceste condiții încriminarea faptelor de contrabandă reprezintă un „imperativ absolut” pentru asigurarea ordinii în domeniul raporturilor juridice vamale [2, p.281].

În cele ce urmează vom identifica elementele componente de infracțiune a infracțiunii de contrabandă a mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare prin intermediul trimiterilor poștale, în special al trimiterilor poștale internaționale.

Obiectul juridic general se identifică cu conținutul normei de la alin.(1) art.2 Cod penal, potrivit căruia: „Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept” [3].

Obiectul juridic generic al infracțiunilor reunite sub denumirea generică de contrabandă și al celor reunite sub denumirea generică de eschivare de la achitarea plăților vamale îl reprezintă economia națională ca valoare socială fundamentală, precum și relațiile sociale aferente acestei valori [4, p.70].

Obiectul juridic special al infracțiunii de contrabandă îl formează relațiile sociale cu privire la securitatea vamală a Republicii Moldova.

Obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.248 Cod penal îl reprezintă mărfurile, obiectele sau alte valori (cu excepția celor indicate la alin.(5)-(6) art.248 Cod penal), dacă valoarea acestora se exprimă în proporții mari. Dacă valoarea acestora nu atinge proporții mari, atunci cele comise sunt pasibile de calificare potrivit alin.(10) art.287 Cod contravențional. La fel, este esențial ca valoarea obiectului material al infracțiunii prevăzute la art.248 Cod penal să nu depășească 16000 de unități convenționale, în caz contrar răspunderea se va aplica în conformitate cu lit.c) alin.(7) art.248 Cod penal [2, p.282].

Reeșind din prevederile pct.1) art.1 din Codul vamal al Republicii Moldova, prin „mărfuri, obiecte sau alte valori” trebuie de înțeles orice bun mobil: obiecte și alte valori, inclusiv valori valutare (valută străină și monedă națională în numerar, instrumente de plată și valori mobiliare materializate exprimate în valută străină și monedă națională), gaze naturale, energie electrică, energie termică, alt fel de energie, precum și mijloace de transport cu excepția celor prevăzute la pct.4 art.1 Cod vamal [5].

„Mijloacele bănești” reprezintă numerarul în valută națională sau străină, și anume – bancnote și monede metalice (inclusiv cele ce conțin metale prețioase) emise de către organul autorizat al unui stat, aflate în circulație, retrase sau supuse retragerii din circulație, dar acceptate la schimb de organele autorizate.

Prin „valută” vom înțelege totalitatea mijloacelor de plată exprimate în moneda altui stat care pot fi folosite în decontările internaționale [6].

Prin „valori valutare” se are în vedere numerar în valută străină și în monedă națională, valori mobiliare materializate și instrumente de plată exprimate în valută străină și în monedă națională [7].

Astfel, în cazul contrabandei mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare obiectul material îl reprezintă mijloacele bănești, valuta și valorile valutare care trec frontiera vamală a Republicii Moldova prin intermediul trimiterilor poștale internaționale.

În cazul trecerii peste frontiera vamală a semnelor bănești false, nu este aplicabil nici art.248 Cod penal, nici alin.(10) art.287 Cod contravențional. O asemenea faptă nu atrage răspundere pentru infracțiunea de contrabandă, pentru că semnele bănești false nu pot fi echivalate cu semnele bănești emise de Banca Națională a Moldovei. Când spunem „semne bănești”, înțelegem numai semnele bănești autentice, adică banii în sensul Legii cu privire la bani din 15.12.1992.

Latura obiectivă a infracțiunii de contrabandă include următoarele trei semne:

- 1) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea de trecere a mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare peste frontiera vamală a Republicii Moldova;
- 2) locul săvârșirii infracțiunii, care este frontiera vamală a Republicii Moldova;
- 3) metoda săvârșirii infracțiunii, care în cazul trecerii mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare peste frontiera vamală a Republicii Moldova are loc prin nedeclararea acestora.

Conform surselor teoretico-științifice, fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de trecere a mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare peste frontiera vamală a Republicii Moldova, precum și momentul descoperirii acesteia de către reprezentanții Serviciului Vamal al Republicii Moldova, constituie infracțiune de contrabandă, fapt asupra căruia urmează să ne expunem în continuare.

Contrabanda mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare prin trimerile poștale internaționale are loc prin intermediul poștei. „Poșta”, în special poșta internațională, reprezintă o instituție publică care asigură primirea, transportul și distribuirea scrisorilor, a telegramelor, a mandatelor poștale și a coletelor [8].

Atunci când persoana, numită expeditor, are intenția de a face o trimitere poștală internațională într-un alt stat, aceasta urmează să îndeplinească o listă exhaustivă de blanchete și acte puse la dispoziție de către Poșta Moldovei, pe care le anexează la trimiterea poștală. La prezentarea unui colet poștal internațional, conținutul acestuia este supus controlului vamal. Expeditorul completează o declarație vamală, în care urmează să descrie, pe propria răspundere și în mod detaliat, conținutul trimiterii în cauză. Declarația vamală CN 22, CN 23, în cazul expedierilor poștale internaționale, este depusă la organul vamal în 72 de ore din momentul trecerii frontierei vamale.

În practica activității vamale se atestă situații când făptuitorul declară o parte din bunuri trecute peste frontiera vamală, iar o altă parte nu o declară. În acest caz, se va considera contrabandă doar în partea nedeclarată. O asemenea soluție de încadrare a fost reținută într-un caz din practica judiciară a Federației Ruse unde, la trecerea peste frontiera vamală a valutei străine, făptuitorul a declarat doar o parte din valuta străină, fapt ce a permis considerarea drept obiect material al contrabandei doar valuta străină nedeclarată, dar nu întreaga sumă de bani [9].

Toate operațiunile de intrare și ieșire din țară a mărfurilor, a bunurilor, persoanelor, a mijloacelor de transport, inclusiv a trimiterilor poștale internaționale, sunt în vizorul Serviciului Vamal al Republicii Moldova. De regulă, trimerile poștale internaționale sunt expediate expres către destinatar, fie prin automobil, aeronavă, navă maritimă, iar unele încărcături cu volum mai mare – pe calea ferată. Astfel, pe lângă

mijloacele de transport și actele de însoțire a acestora, transportatorii mărfurilor sau reprezentanții acestora sunt obligați să prezinte organelor vamale și documentele de însoțire a mărfurilor pe care le transportă. În cazul în care mărfurile, obiectele, alte bunuri materiale sunt expediate prin trimerile poștale internaționale (art.201 Cod vamal) organului vamal i se permite efectuarea controlului vamal în lipsa proprietarilor, a posesorului, a reprezentantului legal sau a altui reprezentant.

Menționăm că controlul vamal este efectuat cu scopul de a preveni încălcările reglementărilor vamale, de a respecta condițiile și termenele legale, precum și de a descoperi fraudele vamale.

Întru atingerea scopului sus-menționat, organele vamale, reprezentate de funcționari abilitați cu atribuții în acest sens, la efectuarea controlului vamal aplică mijloacele tehnice de control aflate în dotare.

Aplicarea mijloacelor tehnice de control la efectuarea controlului vamal al trimiterilor poștale internaționale are drept scop:

1) operativitatea efectuării controlului vamal asupra întregului lot de obiecte, mărfuri, valori, alte bunuri materiale;

2) depistarea obiectelor, a mărfurilor, a bunurilor materiale, a valutei, a valorilor valutare și a documentelor de plată care pot forma obiectul încălcării regulilor vamale;

3) curmarea expedierii prin trimerile poștale internaționale a obiectelor, a valorilor, a plantelor, a speciilor de insecte și a altor valori, care nu sunt admise la expediere sau primire prin intermediul trimiterilor poștale internaționale;

4) stabilirea în trimerile poștale internaționale a obiectelor care au fost supuse perceperii taxelor vamale;

5) curmarea plasării peste frontiera vamală a obiectelor interzise, care formează obiectul material al contrabandei [8].

Postul vamal specializat „Poșta Moldovei”, la înfăptuirea controlului vamal în scopul depistării contrabandei mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare care pot fi expediate prin trimerile poștale internaționale, aplică mijlocul tehnic de control „docutest”, care se aplică reușit și rezultativ în practica organelor vamale, pentru verificarea veridicității și autenticității bancnotelor, a semnăturilor și a ștampilelor de pe documente, și chiar a documentului în întregime [8].

În urma controlului vamal se depistează infracțiunea de contrabandă a mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare.

În continuare vom analiza câteva noțiuni care vor face o claritate despre momentul consumării infracțiunii de contrabandă.

Potrivit prevederilor de la pct.5) art.1 Cod vamal, prin „trecerea frontierei vamale a Republicii Moldova” se înțelege introducerea și scoaterea de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova de mărfuri și mijloace de transport, inclusiv prin expedieri poștale internaționale, prin conducte și prin linii de transport electrice.

În conformitate cu alin.(3) art.4 Cod vamal, prin „frontiera vamală a Republicii Moldova” se are în vedere frontiera de stat a Republicii Moldova și perimetrul antepozitelor vamale.

Conform art.2 al Legii cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, nr.215 din 04.11.2011 [10], frontiera de stat a Republicii Moldova reprezintă linia naturală sau convențională care marchează limitele externe ale teritoriului asupra căruia Republica Moldova își exercită suveranitatea exclusivă pe uscat, pe sectoarele acvatice, subterane, aeriene și care trece, în linie dreaptă, de la un semn de frontieră la altul ori, acolo unde frontiera de stat nu este marcată în teren cu semne de frontieră, de la un punct de coordonate la altul. Pe fluvii și pe celelalte ape curgătoare frontiera de stat este cea stabilită prin tratatele încheiate de Republica Moldova cu statele vecine, respectându-se principiul dreptului internațional, conform căruia frontiera de stat trece pe mijlocul șenalului navigabil principal, iar pe apele curgătoare nenavigabile – pe la mijlocul pânzei de apă.

Deși frontiera de stat se suprapune parțial cu frontiera vamală, totuși, în contextul infracțiunilor de contrabandă, locul săvârșirii infracțiunii îl constituie frontiera vamală. Frontiera de stat formează locul săvârșirii infracțiunii prevăzute la art.362 Cod penal (trecerea ilegală a frontierei de stat).

Infrațiunea de contrabandă a mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare prin intermediul trimiterilor poștale internaționale este săvârșită prin metoda „nedeclarării”, prin care înțelegem neincluderea în declarația vamală a informației despre bunurile care trebuiau declarate în mod obligatoriu.

Astfel, infrațiunea de contrabandă a mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare prin intermediul trimiterilor poștale internaționale este o infracțiune formală, care se consumă din momentul depunerii declarației vamale asupra trimiterilor poștale internaționale, având intenția de a scoate de pe teritoriul Republicii Moldova mijloace bănești, valută, precum și valori valutare fără respectarea procedurii de declarare a acestora, conform prevederilor legislației vamale în vigoare.

Latura subiectivă a infracțiunii de contrabandă a mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare prin intermediul trimiterilor poștale internaționale se caracterizează prin intenție directă. Motivul acestei infracțiuni constă în interesul material.

Subiectul infracțiunii de contrabandă a mijloacelor bănești, a valutei și a valorilor valutare prin intermediul trimiterilor poștale internaționale este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 18 ani, precum și persoanele juridice, cu excepția autorităților publice.

În concluzie, putem afirma că pericolul social sporit cauzat de nerespectarea reglementărilor duce la lezarea intereselor economice ale oricărei țări și prin aceasta se aduc grave prejudicii securității economice a statului. În această ordine de idei, în cadrul măsurilor de sistem realizate de Republica Moldova și pentru consolidarea principiului general de drept, al legalității, în baza căruia autoritățile, instituțiile publice și cetățenii sunt obligați să respecte legea, ordinea de drept, să întreprindă măsuri de prevenire și combatere a infracționalității economice, un loc important este acordat mecanismului juridico-penal de reglare a relațiilor sociale în sfera politicii vamale a Republicii Moldova.

Creșterea și dezvoltarea anuală a volumului relațiilor economice și comerciale între state nu pot să nu influențeze relațiile din domeniul transportării legale a valorilor marfar-valutare peste frontiera de stat. De măsura în care legiuitorul a atras atenția asupra soluționării problematicii privind legitimitatea juridică a transportării mărfurilor și a altor bunuri prin unitățile autorităților vamale unde se pot îndeplini formalitățile prevăzute de Codul vamal depinde protecția intereselor economice ale statului. Astfel, constatăm o implicare a statului în prevenirea și combaterea contrabandei prin intermediul trimiterilor poștale internaționale, implicarea manifestându-se prin reglementarea procedurii de control a trimiterilor poștale internaționale de către persoanele din cadrul Serviciului Vamal al Republicii Moldova abilitate cu atribuții în acest sens, prin folosirea unor mijloace tehnice moderne care asigură un control mai eficient și într-un termen mai scurt al conținutului trimiterilor poștale internaționale.

Referințe:

1. Acordului de Asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele sale membre.
2. BRÎNZĂ, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol.II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.
3. Codul penal al Republicii Moldova, nr.985 din 18.04.2002.
4. PASAT, A.O. *Analiza juridico-penală a infracțiunilor vamale conform legislației Republicii Moldova și a României*. Chișinău, 2016.
5. Codul vamal al Republicii Moldova, nr.1149 din 20.07.2000.
6. Dicționar explicativ. Disponibil: <https://dexonline.ro/definitie/Valuta> [Accesat: 14.04.2021]
7. Legea privind reglementarea valutară, nr.62-XVI din 21 martie 2008.
8. MAIMESCU, S. *Drepturile și libertățile persoanelor la expedierea/primirea obiectelor, a valorilor, bunurilor, a mijloacelor bănești, trecute peste frontiera vamală prin trimiterile poștale internaționale în condițiile societății informaționale contemporane*.
9. PASAT, A.O. *Analiza juridico-penală a infracțiunilor vamale conform legislației Republicii Moldova și a României*. Chișinău, 2016.
10. Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, nr.215 din 04.11.2011.